

Hälften av de troende går inte i kyrkan | oktober 2009

- - -

Bengt Wadensjö

- - -

I den undersökning av tro och andlighet i dagens Sverige som Centrum för samtidsanalys lät göra genom Demoskop fann vi att andliga erfarenheter och paranormala upplevelser är vanliga. Många (47 %) tror dessutom att det finns en större öppenhet för övernaturliga upplevelser idag än för tio år sedan. Bara en av tio har aldrig haft någon övernaturlig upplevelse. Troende människor har större öppenhet för och mer erfarenheter av sådana upplevelser än andra.

En av fyra har upplevt en inre visshet som om en högre makt givit dem vägledning. Tre av fyra (76 %) av de övertygat troende säger sig ha fått sådan vägledning. Att döda människor skulle kunna kontakta de levande tror en på fyra är möjligt. Reinkarnationstron omfattas av var femte i Sverige, men bland de troende omfattas den av var fjärde!

Tron på ödet, att allt är förutbestämt, omfattas av också av var fjärde. Bland de troende omfattas den av en på tre. Tron på healing omfattas av en på fem. Tron på healing är större bland de troende, en av fyra, än bland andra. Också i synen på astrologin finns en mer positiv inställning bland de troende än bland befolkningen som helhet – en av fyra av de troende är positiv till astrologi mot en på sex i befolkningen som helhet. Tror man att allt är förutbestämt ligger det nära till hands att söka utforska sin framtid genom astrologi, mayakalendern eller liknande.

Varsel har 7 % upplevt. En stark intuition redovisar också 7 %. Vi talar ofta om kvinnlig intuition – intressant nog har 10 % av kvinnorna intuitiva upplevelser. 15 % av de troende har upplevt intuition. Telepati har 7 % upplevt, 11 % av kvinnorna.

Bland mer ”smala” fenomen redovisar 8 % av dem som är över 65 år en nära-döden-upplevelse. 6 % av de över 50 och 10 % av de över 65 har erfarenhet av att någon avliden försökt ta kontakt med dem. 4 % uppger att de haft känslan av att ha någon följeslagare från andra sidan. 2 % av de äldre och 2 % av de övertygat troende redovisar en ut-ur-kroppen upplevelse, en sk själsresa. Ungefär lika många har sett en uppenbarelse, det kan ha varit Gud, Jesus, Jungfru Maria eller en ängel.

Det är alltså en klyfta mellan folkets tro och den traditionella kyrkoläran. Det är också en klyfta mellan de troende och gudstjänstlivet. De troende går inte självklart i kyrkan. 29 % av de övertygat troende går varje vecka i kyrkan, 28 % går någon gång i månaden eller kvartalet, MEN 28 % går bara någon gång om året och 15 % av de troende går aldrig i kyrkan. Det finns alltså en tro och en andlighet som lever sitt eget liv vid sidan om kyrkolivet. I princip går alltså 43 % av de övertygat troende sällan eller aldrig i kyrkan. Talet om en kyrkkärna som flitigt går i kyrkan är en myt. Nästan hälften av de troende går aldrig i kyrkan och 82 % av befolkningen går någon gång om året i kyrkan. Endast 13 % av befolkningen som helhet går över huvud taget aldrig i kyrkan.

Vad betyder detta för den kyrkliga strategin? Hur uppfattas kyrkolivet i dag av dem som är troende och andliga? Är det möjligt att omforma kyrkolivet så att det känns meningsfullt för den hälft av troende som i princip aldrig går i kyrkan?

Det fromma Jönköpings län

Vi jämförde i vår undersökning om tro och andlighet i dagens Sverige det fromma Jönköpings län med det folkloristiska Värmlands och det sekulariserade Stockholms län. Jönköpings län skiljer sig från de båda övriga. Stockholms och Värmlands län ligger ungefär lika. Antalet respondenter från Jönköpings och Värmlands län var dock så lågt att siffrorna får tas med försiktighet.

Inför frågan om man vill beteckna sig som religiös, traditionalist, ödestroende, vetenskapstroende eller nyandlig ligger Jönköpings län högst i fråga om religion, tradition och nyandlighet (16 %) medan Stockholms län ligger högst i fråga om vetenskapstro tätt följt av Värmlands län.

I Jönköpings län är tron på den traditionella kristna läran som liv efter döden, en odödlig själ, en Gud, paranormala fenomen, att Jesus är Guds son, himmelriket, helvetet, dödssynder, djävulen men också att döda kan kontakta levande, att det finns platser där det vilar en förbannelse, spöken, häxor och tomtar samt liv på andra planeter och UFO:s störst bland de tre länen.

Andelen som betecknar sig som ateister och agnostiker är flest i Stockholms län. De som betecknar sig som religiösa är klart flest i Jönköpings län. Stockholms län ligger högst i fråga om tron att livets mysterier bäst löses av vetenskapen och att övernaturliga fenomen bara är vidskepelse. I Stockholms län tror man minst.

Jönköpings län toppar i fråga om uppfattningen att människor borde söka sig inåt i den egna själen för att bättre förstå tillvaron, att många inte vågar erkänna att de tror på Gud, att religionen har gjort mer gott än ont för mänskligheten, att andlig medvetenhet ger mig lycka, att det är fel att söka kontakt med de avlidnas andar, att religionen överbryggat meningsskiljaktigheter mellan människor samt att livets mysterier kan förklaras av religionen. Fler tror på något i Jönköpings län än i de andra länen. Tron hänger nära samman med traditionell kristendom. Jönköpings län ligger i botten beträffande tro på änglar, ödet, reinkarnation och astrologi.

Öppna kyrkan för en ny tid

I Centrum för samtidsanalys undersökning av tro och andlighet i dagens Sverige visade det sig att det finns en klyfta mellan hälften av de troende och kyrkolivet. Bland de troende är det vanligare med andliga upplevelser än bland övriga. De troende har större erfarenhet att få vägledning från det gudomliga, av varsel, av intuitiva upplevelser och av healing än övriga. De har också en mer positiv syn på reinkarnationen och på astrologin än övriga. Det finns olika förväntningar på kyrkan bland de troende och de andra. Till en del sammanfaller de dock. Kyrkans diakonala uppgift anser 70 % av de icke troende och 89 % av

de troende som viktigast. Barn- och ungdomsarbete kommer i andra hand både bland icke troende (49 %) och troende (80 %).

De troende värdesätter å andra sidan kyrkans andliga dimension på ett betydligt mer positivt sätt än de icke troende. Själavård ses som viktigt av 47 % icke troende och 88 % av de troende. Att bedriva teologisk undervisning tycker 15 % av de icke troende och 72 % av de troende är viktigt. Att förmedla kontakt med den andliga världen ser 10 % av de icke troende och 54 % av de troende som viktigt.

Ett samtal om hur kyrkolivets diakonala profil utvecklas utan att den andliga innersidan försummas är angelägen. Konsekvensen kan annars bli att kyrkolivet urholkas till en allmän humanitär verksamhet. Den humanitära verksamheten är viktig men om den inte växer ur bön och tro förlorar den kontakten med sin inspirationskälla

Gudstjänstlivets kris har klarnat genom vår undersökning. I princip går hälften av de troende aldrig i kyrkan. Å andra sidan går den andra hälften av de troende i kyrkan någon eller några gånger per månad. De som trivs med det traditionella har lagt beslag på kyrkan. De som söker något annat går inte dit.

Det är en klar övervikt för äldre bland dem som känner sig hemma i kyrkan. 20 % av de under 29 år går aldrig i kyrkan. Motsvarande siffra för dem över 65 är 8 %. Det betyder att en förnyelse av gudstjänstlivet är angelägen, dels för att lägga grunden för framtidens gudstjänstliv, dels för att möta de andliga behoven hos dem som idag är troende men aldrig går i kyrkan. Det är därför viktigt att ta reda på vad de 43 % av de troende saknar i gudstjänsten som aldrig går i kyrkan.

Det handlar i förlängningen om att låta en ny attityd bland främst präster och kyrkomusiker slå igenom. Att odla en kultur där man lyssnar till människors egna andliga erfarenheter och tar dem på allvar. Det är inte ovanligt att officiella företrädare för kyrkan har en attityd av att de vet hur man skall tro för att tro rätt. Om folk tror annorlunda tror de fel. När så människor låter sina egna andliga erfarenheter väga tyngre än den kyrkliga auktoriteten suckar många präster över tidsandan och ondgör sig över den.

En nyutkommen doktorsavhandling av Elisabeth Arborelius pekar på en klyfta bland prästerna i fråga om attityd till folket. Det finns mottagarorienterade och sändarorienterade präster. De mottagarorienterade är lyhörda för människors egna erfarenheter. Det är sådana präster folket önskar få kontakt med.

Vi har i våra tidigare undersökningar sett att naturen är den stora helgedomen för människorna idag, att inre harmoni och inte förlåtelse för begångna synder är frälsning för människorna idag samt att var och en vill ha sin egen relation till Gud utan att det står en präst mellan människan och Gud och talar om vad man skall tro och göra för att tro och göra det som är rätt. Vad detta betyder för gudstjänstlivet är också en viktig fråga att diskutera. ///